

Danskeren

ET NYTTEDS- OG OPBYGGELSESBLAG FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

"Danskeren" udkommer Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: Udenlandt \$2.00. Uddannelse \$2.50. Bladet betales i Forskud.

Bestilling Betaling. Adressforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladet's Indhold adresseres DANF LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til det Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til "Danskeren's" Kontor.

Advertising rates made known upon application.

Naar Læsere henvender sig til Folk som averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

"Den danske Kirke's Formand meddeler i „Kl. Sml.": Kand Teol. Alfred Jensen har taget imod Kald fra Menigheden i Cordova og ansøger om at blive ordineret i en nær Fremtid. Han vil saa helt overtage Betjeningen af Menigheden; men han har forbeholdt sig Ret til at gøre sine Studier færdige ved Universitetet i Lincoln.

Pastor V. S. Jensen vender at kunne flytte til Des Moines i Begyndelsen af Januar for at overtage den Lærergerning ved Skolen, hvortil Den danske Kirkes Styrelse midlertidig har kaldet ham.

Prisfaldet. Ifølge Lister, som Arbejdsdepartementet i Washington har udfærdiget, er Detailprisen paa 48 Handelsartikler bleven nedsat. En gros-Priserne paa ca. 150 Artikler er repræsenteret i 7 Grupper, paa hvilke Priserne er falden fra 1 til 11 pCt. Videre viser Handelsdepartementets Eksportliste Prisfald i 54 af 89 Varer, som er ført paa Liste. Sne af Fødevarer og Fabrik-Produkt Artikler er reduceret for Udførsel, skønt de endnu sælges til de gamle Priser her i Landet. Dette tyder imidlertid paa, siger Embedsmænd, at de ogsaa snart vil falde i Pris paa amerikansk Marked.

Hedninger i U. S. A. For 20 Aar siden — saa beretter „The Continent" — begyndte Swami Vivikanda sin Virksomhed i Amerika. Nu, paastaas det, tæller hans Tilhængere 100,000 Sjæle paa 74 Forsamlingspladser. Solguden, Buddha, og andre hedenske Guddomme har deres Tempel i New York City, Boston, Pittsburg, Washington, Denver, St. Louis, Chicago, San Francisco, Los Angeles og Seattle. Los Angeles har et bekendt Tempel for Dyrkelsen af Krishna, og der dyrkes denne Gudinde af Amerikanere paa øgte orientalsk Vis. I det storslaaede for \$100,000 opførte Magdazzin-Tempel i Chicago finder man en ung Kvinde, Datter af en f. d. presbyteriansk „Eldste, men nu dyrker hun Solguden og tjener som hans Præstinde. Teosofi, gammeldags Buddisme, Abbas Effendis persiske Religion tilligemed en Horde af andre amerikanske og ukristselige Religioner eksisterer og flourerer i de forenede Stater.

Augustana.

Lutheran Brotherhood Convention. Umiddelbart forud for Den forenede lutherske Kirke i Amerika's Møde i Washington holdt Lutheran Brotherhood Møde der. Den første Sag, som droges frem til Forhandling,

skriver „The Luth.", var Skolerne (Education). Talerne var F. F. Fry, D. D., fra Rochester, N. Y., Dr. Keiter fra Filadelfia, Dr. Charles J. Smith, Forstander for Roanoke College, Dr. R. E. Tullose, Forstander for Wittenberg College, Springfield, Ohio, og Dr. Turkle, Formand paa Den forenede lutherske Kirkes Skoleraad. De nævnte er Specialister paa hver sit Omraade og talte for udvidede Bygninger, større Fakulteter i College'erne, flere Collegier for Kvinder og ny Departementer for College-Uddannelse.

Norsk luthersk Missionær i Armenien død. I „Lutheraneren" for 3. Nov. beretter Past. N. J. Løhre, President for Lutheran Orient Mission, om Past. L. O. Fossum, Missionær i Armeniens Død den 10. Okt. af „Nervous Exhaustion and Convulsions". Budskabet om dette Dødsfald naaede Past. Løhre den 18. Okt. — Past. Fossum blev godt 41 Aar gammel. Han var født i Wellsford, Ia., den 5. Juni 1879. I 1902 blev han udeksamineret fra den forenede norske Kirkes Seminar, og han var Præst i Slayton, Iowa, fra 1902 til 1905. Da gik han ud som Missionær blandt de nestorianske Kaldæere i Persien. I 1909 kom han tilbage til Amerika. Han var i den Tid, han var i Østen, kommen til at interessere sig levende for de forsømte Kurder. I 1910 holdtes en økumenisk Konference i Edingburg, Skotland. Ved denne Konference blev Missionen blandt Kurderne henviset til den lutherske Kirke, der allerede i 1907 havde begyndt at missionere i Kurdistan. Der blev her i Amerika organiseret „The Orient Mission Society" af forskellige lutherske Samfund. Fra 1911 til 1916 arbejdede Fossum i Kurdistan, men blev da paa Grund af Krigen nødt til at rejse tilbage. Her virkede han saa i „Lutheran Commission's" og Røde Kors's Tjeneste, og samtidig læste han i New York Korrektur paa de fire Evangelier, som da udgaves paa Kurdisk af det amerikanske Bibelselskab. Han fuldførte ogsaa der sin kurdiske Grammatik og havde Tilsyn med dens Udgivelse. Dette Værk skaffede ham Doktorgraden i Filosofi. Fossums litterære Bidrag til den evangeliske Mission blandt Kurderne er følgende Værker i Kurdisk: Et kurdisk Alfabet, Skriftsprog for Kurderne, Leksikon, Elementær Lærebog, Geografi, Regnebog, Luthers lille Katekismus, Salmebog med 100 Salmer, Luthersk Liturgi, Det nye Testamente og Grammatik. Mens han var i Kurdistan, begyndte han Udgivelsen af en kurdisk Avis.

United Lutheran Church's andet Aarsmøde.

Det er med virkelig Interesse, vi følger dette nye lutherske Samfund. Der er ved dets Stiftelse gjort et godt Forsøg paa at slutte det sammen, som bør høre sammen.

Man nøjedes foreløbig med Navnet „The United Lutheran Church in America", men satte som Samfundets Maal at blive „The United Lutheran Church of America".

Det er et stort Skridt i Retning af at faa een forenet luthersk Kirke i Amerika, disse Lutheranere tog, som sluttede sig sammen til Den forenede lutherske Kirke i Amerika.

Særlig af den Grund bør hvert luthersk Samfund her i Landet følge nævnte forenede lutherske Kirke med den dybeste Interesse. Vi har ikke Raad til at være ligegyldige for, i hvilken Retning det udvikles.

At andre skandinaviske Lutheranere følger The United Lutheran Church med levende Interesse, det fremgaar af, at baade Formanden for „Den norsk lutherske Kirke i Amerika", Dr.

H. G. Stub, og Formanden for den svensk-lutherske „Augustana-Synode", Dr. G. A. Brandelle, ovennævnte Samfundets ovennævnte Aarsmøde, som holdtes i Landets Hovedstad, Washington, D. C., 19. Oktober og følgende Dage.

Følgende Udtalelse af Dr. Stub citeres i „The Lutheran": „Dersom denne Konvention vil tage Stilling for konservativ og konstruktiv Lutherdom, saa vil den blive epokegørende for den lutherske Kirke i Amerikas Historie." Tanken var, at derved vilde der etableres et nærmere Broderforhold mellem de forskellige Afdelinger af vore adspredte lutherske Organisationer. I Virkeligheden refererede Dr. Stub til visse Forhandlinger, som fandt Sted i 1919 men blev afbrudt. President Knobel bemærkede i sit Svar, at de kunde genoptages naar som helst.

Det er kun lidt, vi kan meddele fra dette Møde. Vi skal nøjes med følgende af „The Lutheran" om Mødet:

„Det var en Konvention, som hengav sig til haardt og alvorligt Arbejde. Der gjordes intet Tiløb til Fanfare. Det bestemtes, at Applaus ikke var i Samklang med Konventionens alvorlige Forretninger. Der syntes at være en almindelig Følelse af, at Kirkens Hoved havde betruet Samfundet vigtige og vidtrækkende Opgaver og paalagt det et stort Ansvar, og at det ikke var Tid til at jubilere, men til at tænke og handle. For denne Bevidsthed om den betroede Husholdergerning tilkommer President Knobel Kredit. Baade hans Indberetning og hans Prædiken anslog en høj Note — saa høj, at den ikke blot fremtvang Beundring, men aandede alvorligt og heiligt Formaal i Konventionen. Begge viberede af aandeligt bevægende Kraft og rager frem som særegne blandt en Række lignende Budskaber i den amerikansk-lutherske Kirke. Det var professionelle, diplomatiske Indlæg, og deres væsentlige Fortjeneste var, at der ikke vistest Spor af Forsøg paa at lægge Lærdom eller Veltalenhed for Dagen. Prædikens pegede paa Kilden til den bevægende Kraft i Kirken, og Indberetningen fremlagde et Program saa ligetil, saa komplet og saa grundigt i Linie med Kirkens og Missionens hele Opgave, at det gav den Karakteren af en Erklæring af Opgaver og Maal, som Kirken maa søge at realisere i den kommende Tid. Den forenede lutherske Kirke vil aldrig udtømme dette Program. Gid den af alle Kræfter stedse maa gaa fremad imod det Maal, som Programmet peger for den paa."

Offeret Taksigelsesdag.

Atter i Aar kommer Pensionsfondet og banker paa Menighedernes Dør. Idet vi takker for den Forstaaelse og Offervillighed, som Pensionsfondet har mødt, beder vi frimodigt om et Offer Taksigelsesdag.

Vi behøver for det kommende Aar \$5,500 for at Pensionisterne kan faa fuld Pension: Præsterne \$500 og Enkerne \$300. Hidtil har Præsterne kun faaet \$350 og Enkerne \$225; men hvem kan leve af det i disse Tider, da alt er saa dyrt? Vi kan heller ikke som Samfund være bekendt, langt mindre forsvare, at give dem mindre end den fulde Pension. Den er lille nok. Det burde ogsaa være let for omkring 190 Menigheder at bringe et saadant Offer til de gamle Herrens Tjenere og Tjenerinder, som har ofret deres bedste Tid og Kraft i Kirkens og Menighedens Tjeneste.

Den fulde Sum, som vi behøver til Pensioner næste Aar, er \$11,500. Renter af Kapitalen tilligemed Præsternes Medlemsbidrag vil beløbe sig til ca. \$6,000, saa mangler vi endda \$5,500, og det er dem, vi beder Menighederne om at give os Taksigelsesdag el-

ler en af de følgende Søndage. Vi har nu 27 Pensionister. Til Nytaar faar vi flere.

Venner! kom saa Pensionsfondet i Hu med et godt Offer, og vær nu med allesammen, da skal vi nok faa de nødvendige Penge. Gud elsker en glad Giver.

Offeret bedes sendt til Pensionsfondets Kasserer, Mr. S. C. Pedersen, Elk Horn, Ia.

I broderlig Ærbødighed, A. C. Weismann.

En Tur til Hutchinson.

Da Mr. P. N. Kruse, Sekretær i Indsamlings-Komiteen, bestemt Tiden for hans Tur til Hutchinson, bad han mig om at følge med for at bistaa den lokale Komite med Begyndelsen af Indsamlingen til vor nye Skole; thi Mr. Kruse kunde kun blive der een Dag.

Lørdag den 23. Oktober Kl. 10,45 startede vi da ud fra Spencer i Mr. Kruses Cadillac, hele Kruse Familien, min Hustru og jeg, og Kl. 6,40 var vi i Hutchinson — forresten ganske uventet i Automobil, da det omkring Hutchinson havde regnet ganske meget; men som det vil ses af Tiden, det tog at køre ca. 200 Mil, kom vi temmelig hurtigt igennem takket være vor gode Kusk. Vi havde kun eet Uheld paa Vejen, nemlig, at vi tabte en ny „Tire" til \$90.00. Men paa Hjemvejen kom Mr. Kruse paa Spor efter den, saa han har vist faaet den igen imod at betale en god Drikkeskilling, eller Findeløn.

Om Søndagen havde vi Guds-tjeneste om Formiddagen og om Aftenen, begge Gange for fuldt Hus. Ved disse Gudstjenester blev Sagen lagt frem, og, som det senere viste sig, modtaget med Velvilje.

Mandag Morgen kørte Kruses hjem, og Komiteen og jeg begyndte at arbejde med Indsamlingen, som begyndte med, at den første skrev \$800 paa Listen, og om Tirsdagen, den anden Dag, fandt vi vor \$1000 Mand, saa at vi Onsdag Aften havde \$6,000, og det af forholdsvis faa, saa at der er gode Udsigter til, at deres Quota kan naas. Den er \$13,000.

Jeg tror at kunne sige, at alle, der skrev paa Listen, gjorde det med Glæde, især de, der skrev de største Summer paa. De skal ogsaa nok erfare det, at „Gud elsker en glad Giver". Lad dette være en Opmuntring til dem, der endnu ikke har skrevet paa.

Venner ud over Samfundet, naar vi naar Maalet, saa har vi rejst et Monument for Efter-slægten, om end nogle af de mindrebemidlede har maattet bringe et Offer. Men de, der virkelig ofrer, faar den største Velsignelse.

Det var skønt at se eder igen, vore gamle Venner i Hutchinson. Alle vi, som var eders Gæster, bringer Præstefamilien og eder alle vor hjerteligste Tak for al udvist Gastfrihed og Velvilje. Og skønt Skolesagen lige saa meget er eders Sag som vor, tog I alligevel imod os over al Forventning.

Kærlig Hilsen fra os alle. Eders I. Gertsen.

FRA DET DANSKE HOSPITAL.

Med det danske Hospital her i Omaha gaar det bedre, end man kunde have ventet paa den korte Tid, det har været aabnet. Da Hospitalet blev indviet, var kun de øverste to Etager i brugbar Stand, og disse fyldtes i Løbet af nogle Dage. Først i denne Maaned vil endnu en Etage blive taget i Brug, og i Løbet af Vinteren venter man, at det hele skal være færdigt. Det er en Fornøjelse at høre Patienternes anerkendende Udtalelser om Hospitalet, baade hvad Hyg og Pleje angaar, og tillige er det fornøjeligt at se, med hvilken Orden og Respekt de unge

Piger, som søger Uddannelse, færdes i de lange Gange og ved Sygeengene.

Man har ofte faaet det Spørgsmaal: er det nye Hospital et dansk luthersk Hospital, og det skal jeg kortelig forsøge at besvare ud fra det Indblik, jeg har i Sagen.

Er det dansk? Ja, det kommer jo meget an paa, hvad man lægger i dette Begreb. Direktionen er dansk, Aktiehaverne er danske, en af de ledende Læger er dansk, de to Præster, som varetager den aandelige Del af Gerningen er danske og ligesaa en Del af Sygeplejerskerne. Men enhver vil forstaa, at disse, som er nævnt, kan ikke gøre hele Anstalten dansk, og at man venter, at hele Personalet fra Overlegen til Elevatorføreren skulde være danske, er næsten for meget forlangt. Derimod er det Hospitalets Hensigt at faa saa mange danske Sygeplejersker ind som vel muligt, og jeg vil da ogsaa gerne paa Hospitalets Vegne bede alle unge danske Piger, som i en nær Fremtid ønsker Uddannelse til Sygeplejergerningen, henvende sig til det danske Hospital om Oplysning. Man venter at faa Brug for ca. 20 unge Piger i Vinterens Løb, og de danske vil først komme i Betragtning, forudsat de har den af Staten fastsatte Foruddannelse, nemlig to Aars Højskoleuddannelse eller lignende, f. Eks. et Par Aar paa Dana College.

Er Hospitalet luthersk? Hertil maa svares, at man begynder Hospitalet som et nationalt Foretagende, og at Hospitalet i egentligste Forstand er et luthersk Hospital, kan man vel ikke sige. Men hvad det ikke er i Teori, kan det danske lutherske Kirkefolk gøre meget til, at det kan blive i Praksis, da Aktiehaverne gennem Direktionen kan gøre deres Krav gældende ogsaa i saa Henseende; derfor maa man ogsaa haabe, at det danske Kirkefolk vil tage levende Interesse i Sagen.

Saa meget kan man sige, at de ledende Mænd er venlig stillede overfor de lutherske Kirker, og at de har været hensynfulde nok til at vælge flere Medlemmer ind paa Direktionen, som er Medlemmer af danske lutherske Menigheder.

Men hverken Direktionen eller Aktiehaverne (ja, ikke en Gang Hospitalpræsterne, som maaske nogle venter,) kan sætte et kristeligt Præg paa et Hospital; men til syvende og sidst er det Sygeplejerskerne, som sætter Præget. Den nuværende Sygeplejerskab har vi været glad for ogsaa med Hensyn til den kristelige Interesse, de har vist. Men kan det ad Aare lykkes at faa dansk-lutherske Kvinder ind som de ledende Sygeplejersker, Kvinder, som ved Siden af det lutherske Navn i deres daglige Færd vil bære Vidnesbyrd om, at de tjener den Herre, der tjente os alle, ja da er der Haab om, at Hospitalet i Fremtiden baade kan blive dansk og luthersk.

V. R. Staby.

N. B. Adressen til Hospitalet er: Fenger Danish Memorial Hospital, 26 and Harney Sts., Omaha, Nebr.

BRYAN BRYDER SIN TAVSHED.

Præsident Wilson bør straks resignere, mener han. (Chicago Tribune-Omaha Bee Leased Wire).

Chicago, 4. Nov. — „Præsident Wilson bør straks resignere, nu, da det amerikanske Folk afgjort har erklæret sig imod League of Nations, som skrevet af Præsidenten, og i Favør af en Association af Nationer til Fremme af Fred, en saadan, som det republikanske Parti har lovet, og Mr. Harding har sagt, at det synes ønskeligt, at Løftet indfries øjeblikkelig. Det kan meget let gøres." Wm. J. Bryan, der har holdt sig mærkværdig stille under

Valkampen, bød sin lange Tavshed i Dag. Det var det demokratiske Trompetstød efter Oversvømmelsen. Bryan fortsatte:

„Præsidenten burde resignere straks og overgive sit Embede til Vicepræsident Marshall — en Bølling, som Mr. Marshall har forjænt ved sin Troskab imod Wilson, paa den Betingelse, at Marshall ved Kongressens Aabning i December udnævner Senator Harding til Statsminister, og han selv resignerer.

Loven vilde da gøre Mr. Harding til Præsident, og med republikansk Støtte i Kongressen vilde han straks kunne sætte en Plan for Dannelsen af en Association af Nationer for Fred i Gang. Da Verdensfred er en Ting, der ligger Præsidentens Hjerte nærmest, kan han næppe nægte at fremskynde Fredens Komme ved saa ringe et Offer — om det kunde kaldes et Offer at blive fri for tre Maaneders Kamp med en fjendtlig Kongres, støttet som den er af det sidste Valg."

Mr. Bryan, der er Universitets Klubbens Gæst, indledede sine Bemærkninger med at citere: „Herren gav Herren tog, Herrens Navn være lovet!" som han sagde var Ord, der engang udtaltes af en Forløber for det demokratiske Parti, nemlig Job.

Idet han fortsatte sin Henstilling, at Wilson burde resignere, sagde Bryan:

„Hvad mere er, Senator Harding kunde næppe afslaa straks at overtage Ansvaret, som det amerikanske Folk har lagt hen til ham, da han ved at overtage Ansvaret ikke alene kunde fremskynde Freden, men faa det Spørgsmaal til Side og sætte Kongressen i Stand til at tage sig af presserende demokratiske Problemers Løsning."

„Hvorfor hold De ingen Taler under Valkampen?" spurgte man ham.

„Jeg skal med Glæde svare paa dette Spørgsmaal nu. Stillingen var saadan, at jeg ikke kunde holde Taler, men det kunde jeg ikke forklare under Kampagnen. Det er første Præsident-Valkamp i 40 Aar, hvor jeg ikke har taget „the stump." Men mine Taler vilde ikke have passet ind i Kampagne-Planen. Konventionen i San Francisco repræsenterede ikke Folkestemningen i det demokratiske Parti. De vaade Delegater havde travlt mens de tørre sov. Wall Street var aktiv, medens de progressive talte om noget andet. Partiets Vel skænkedes liden Interesse."

„Jeg vidste efter Konventionen, at Demokraterne ikke vilde sejre i nogen af Nordstaterne. Den store Majoritet for Harding er ikke saa meget Udtryk for Tillid til de „reaktionære Republikanere", som den er en Protest imod wilsoniseret Demokrati, som traffikerede med Wall Street, der fjasede med Rædselspropaganda og sendte Delegater til San Francisco, hvis Katekismus begyndte: „Menneskets første Opgave er at forherlige Præsidenten og adlyde hans Befalinger."

Mr. Bryan gik frit ind paa det inkonsekvente i Cox's Kampagne. Han kritiserede hans Appel for tørre Stemmer i Vesten og for vaade i Østen, hans Standpunkt imod Reaktion i Vesten og hans Kokettering med Wall Street i Østen og hans frie Understøttelser af Præsidentens haardnakkede Beskyldninger imod Mænd som Taft og Hoover.

Omaha Bee bemærker editorialt, at Bryan som altid er rede til at give gode Raad, men som sædvanlig upraktisk. Fire Maanedere er ikke for lang Tid for den nyvalgte Præsident til at gøre Forberedelse til at overtage sin ansvarsfulde Stilling.